

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ЦУКРОБУРЯКОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ

У статті розглянуто особливості та проблеми ефективного управління інноваційним розвитком в підприємствах цукробурякового підкомплексу. Запропоновано модель управління інноваційним розвитком підприємств цукробурякового підкомплексу та визначено пріоритетні напрями інноваційного розвитку.

In the article the peculiarities and problems of the effective management of the innovational development in the enterprises of the sugar-beet subcomplex are examined. The model of management of the innovational development of the enterprises of the sugar-beet subcomplex is suggested and priority directions of the innovational development are defined.

Постановка проблеми. За умов тривалої економічної кризи визначальним фактором успіху агропромислового виробництва є його інноваційний розвиток, що забезпечує конкурентоспроможність, високу якість продукції та фінансову стабільність. Проте існуючі макроекономічні умови підприємницького середовища, обмежені матеріально-фінансові ресурси та можливості щодо їх отримання, депресивний характер підприємств, що здійснюють виробництво й промислову переробку цукрових буряків й інші соціально-економічні чинники, стримують активне впровадження господарюючими суб'єктами інноваційної моделі, актуалізуючи відповідні наукові пошуки [1].

Останні дослідження та публікації. Наукові дослідження проблеми інноваційного розвитку у сільському господарстві займаються: В.Г. Андрійчук, А.П. Гайдуцький, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська, М.Ф. Кропивко, М.Й. Малік, І.М. Міщенко, Г.М. Підлісецький, В.І. Покотилова, М.В. Роїк, П.Т. Саблук, О.В. Щєбаніна та інші вчені. Проте залишається багато невирішених та дискусійних питань теоретичного, методологічного і практичного характеру, що потребують подальшого комплексного дослідження.

Метою статті є дослідження проблем та особливостей управління інноваційним розвитком цукробурякового підкомплексу України.

Результати дослідження. Цукробуряковий підкомплекс являє складну економічно-виробничу систему, що формується та розвивається під впливом економічних, політичних, правових, соціально-демографічних, інноваційних та природних факторів.

В Україні наукове забезпечення даного підкомплексу здійснюється Інститутом цукрових буряків за участю Інституту коренеплідних культур і галузевих дослідних станцій. Науковцями розроблено інтенсивну технологію вирощування цукрового буряку, що базується на використанні високопродуктивних сортів та гібридів, науково-обґрунтованих сівозмін, раціональних систем обробітку ґрунту, надійного захисту від хвороб, шкідників і бур'янів, наявності сучасних ґрунтообробних та збиральних машин. При функціонуванні сучасної технології передбачається зниження забур'яненості посівів на 90%, отримання врожайності коренеплідів 50-60 т/га при затратах праці 60-70 люд.-год. і скороченні загальних витрат на 15-20% [2].

Майбутнє цукробурякового підкомплексу можливе лише за ефективного управління інноваційним розвитком як окремого підприємства, так і галузі в цілому.

Як стверджує Кропивко М.Ф., ефективність господарських процесів в бурякоцукровій галузі залежить не лише від стану та оновлення основних фондів на підприємстві, технологій виробництва високоякісної продукції, а й виробництва та впровадження інновацій для завоювання та утримання стійких позицій на внутрішніх та зовнішніх ринках [3].

Управління інноваційним розвитком підприємств бурякоцукрової підгалузі передбачає наступні етапи: розробка основних засад управління інноваційним розвитком; вибір моделей та методів прийняття рішень щодо інноваційного розвитку підприємства на основі діагностики його потенціалу та аналізу чинників зовнішнього середовища; формування цілей інноваційного розвитку; розробка стратегії інноваційного розвитку; розробка систем мотивації; розробка заходів щодо зменшення опору змінам (рис.1).

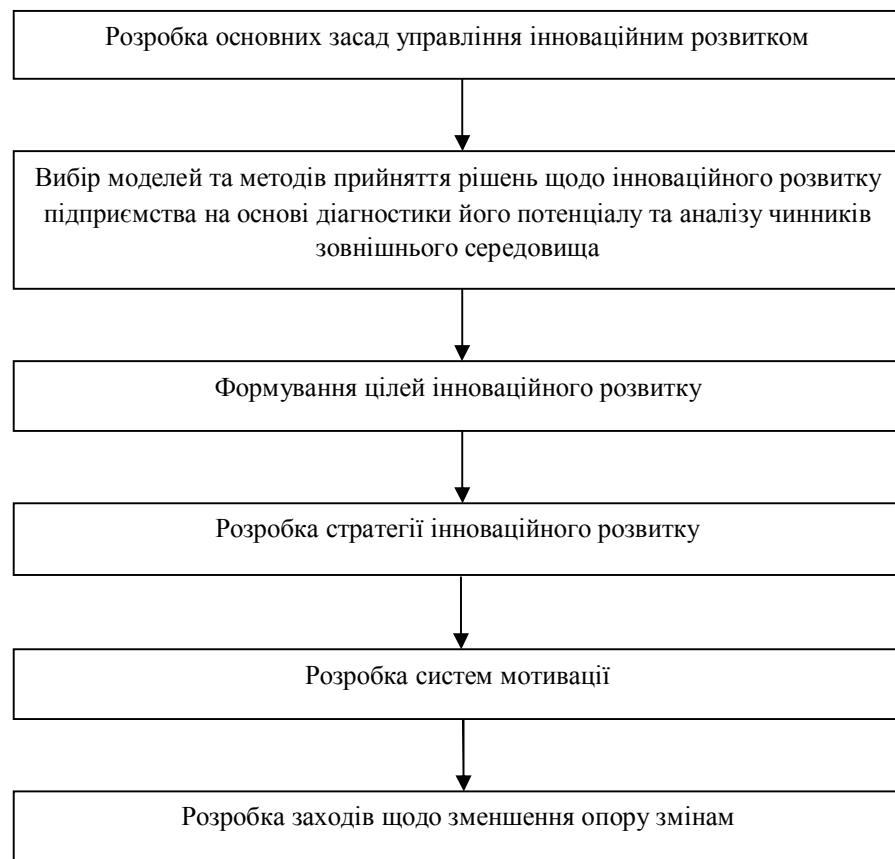

Рис.1 Управління інноваційним розвитком підприємств цукробурякового під комплексу

Проте серйозною проблемою інноваційного управління на підприємствах цукрової промисловості залишається відсутність сучасної концепції стимулювання творчої активності працівників. У радянський період розвитку активізація творчого потенціалу персоналу здійснювалась через систему раціоналізаторства та винахідництва. В 80-х роках 20 ст. в Україні налічувалось близько 32-38 тис. заявок на винаходи. Тривала економічна криза, яка розгорнулась в 90-х роках 20 ст., призвела до істотного скорочення чисельності раціоналізаторів на підприємствах. Сьогодні в цукровій промисловості рух винахідників і раціоналізаторів практично згорнутий через низку причин. Серед них можна виділити: ліквідація на підприємстві спеціальних підрозділів, що займалися обслуговуванням раціоналізаторів; дефіцит фінансових коштів; несприйняття керівництвом необхідності використання творчого потенціалу працівників як чинника зростання конкурентоспроможності підприємства; зосередження уваги менеджменту на вирішенні поточних проблем. Недооцінка творчих можливостей

працівників призводить до втрати можливостей вдосконалити виробничий процес, скоротити витрати, впровадити новий продукт тощо.

Відсутність системи стимулювання інноваційної активності спричинена фінансовими труднощами, що супроводжують роботу підприємств цукрової промисловості. Однак існують проблеми суто управлінського характеру, до числа основних з яких слід віднести, по-перше, відсутність мотивації працівників щодо генерації інноваційних ідей та пропозицій в сфері виробництва цукробурякової продукції; по-друге, не відпрацьованість організаційно-економічних механізмів щодо використання маркетингових інструментів збуту продукції.

Пріоритетними напрямками інноваційного розвитку підприємств цукробурякового підкомплексу є:

- 1) використання сучасних наукових здобутків менеджменту та маркетингу;
- 2) розробка, удосконалення нових сортів, гібридів цукрових буряків, що забезпечить підвищення врожайності та цукристості;
- 3) використання ресурсо- та енергоощадних технологій як для виробництва;
- 4) розробка та впровадження нових методів боротьби з бур'янами, шкідниками та хворобами;
- 5) розвиток агропромислової інтеграції виробників цукрових буряків цукрових заводів;
- 6) підвищення рівня механізації процесів зберігання коренеплодів;
- 7) вдосконалення машинно-тракторного парку сільськогосподарських товаровиробників та обладнання цукрових заводів;
- 8) виробництво альтернативних видів палива з продукції цукрового виробництва.

Слід вказати на те, що питання доцільності виробництва біопалива залишається досить дискусійним. Проте розвиток в Україні виробництва біопалива має позитивний вплив на підвищення продуктивності цукробурякового підкомплексу, зайнятості в селах, енергетичної безпеки, зменшення імпорту енергетичних ресурсів та витрат на транспорт [5].

Висновки.

1. Для відновлення цукробурякової галузі в Україні необхідна стратегічного характеру державна програма з розвитку цукробурякового виробництва на основі створення світового рівня матеріально-технічної бази, впровадження сучасних інноваційних технологій, стимулювання експорту, пільгового кредитування та оподаткування.

2. Інноваційний розвиток цукробурякового підкомплексу України потребує залучення масштабних структурно збалансованих інвестиційних ресурсів, стимулювання діяльності щодо створення нових продуктів та технологій, впровадження результатів наукових розробок та реалізація інноваційних програм, проєктів на умовах, прийнятних для виробників цукрових буряків та цукрових заводів. Доцільним є створення міжгалузевого фонду сприяння інноваційного розвитку агропромислових інтеграційних формувань, що функціонують у цукробуряковому підкомплексі.

3. Запровадження ефективних систем управління інноваційним розвитком в кожному підприємстві цукробурякового підкомплексу.

Список використаних джерел:

1. Міщенко І. М. Інвестиційне забезпечення селекційних досліджень в аграрній науці / І. М. Міщенко // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2001. – №2. – С. 113-117
2. Роїк М.В. Доповідь на засіданні президії національної академії аграрних наук України з питання «Про наукові основи формування інвестиційно-інноваційного розвитку галузі буряківництва» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.uaan.gov.ua/news.php?id=601>
3. Кропивко М.Ф. Організаційні форми впровадження інновацій в агропромисловому виробництві з використанням потенціалу аграрної науки / М.Ф. Кропивко, Т.С. Орлова // Економіка АПК. – 2007. – №7. – С.11-18

4. Покотилова В.І. Інноваційний розвиток аграрного сектора в умовах НТР [Електронний ресурс] / Режим доступу:http://www.confcontact.com/2009_03_05/1_pokotilova.htm
5. Смолій Л.В. Формування інвестиційного механізму інноваційного розвитку буряківництва / Л.В. Смолій // Інноваційна економіка. – 2010. – №3 – С. 168-171